

Nieuwsbrief Landelijk Meetnet Nachtvinders

24 maart 2020

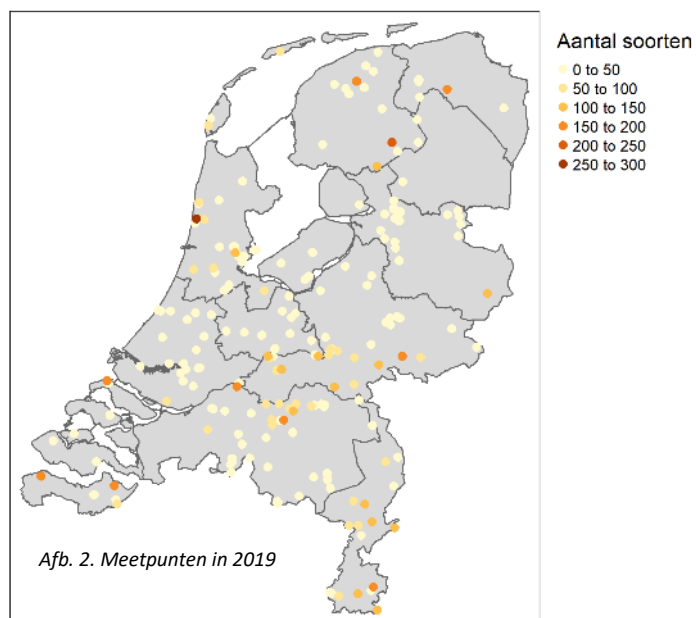
Iedereen zit thuis, en er komen al veel tellingen voorbij van de voorjaarsuilen. Er zijn dit jaar zelfs al 87 meetpunten geteld, dat is al veel meer dan we ooit hebben behaald t/m 2017. Toch blikken we nog even terug op het jaar 2019, waar we met zijn allen goed ons best hebben gedaan en een record aantal meetpunten hebben geteld.

Met de reeksen van het meetnet kunnen de eerste voorzichtige trends worden berekend. Deze staan niet in deze nieuwsbrief, maar zijn terug te vinden in het [jaarverslag vlinders, libellen en hommels](#), waarin we terugblikken op alle meetnetten van De Vlinderstichting. De nachtvinders zijn vanaf pagina 37 te vinden. Indien uw adresgegevens in de instellingen van het meetnet zijn ingevoerd krijgt u ook een papieren versie van het jaarverslag thuisgestuurd.

Tellingen in 2019

Het aantal meetpunten van het meetnet nachtvinders is flink gestegen; van 165 naar 293 meetpunten (tabel 1). Deze toename komt voornamelijk door het gebruik van de LedEmmer, onder andere door boeren die zelf nachtvinders tellen. Naast het aantal telpunten is ook het aantal unieke vangnachten bijna verdubbeld naar 3000 nachten. De meetpunten liggen goed verspreid door het land; de meeste liggen in tuinen en in het agrarisch gebied. De natuurgebieden zijn nog wat ondervertegenwoordigd en we zijn daar dan ook nog hard op zoek naar extra meetpunten. Op 23 meetpunten zijn meer dan honderd soorten waargenomen; op twee meetpunten zelfs meer dan tweehonderd: in de duinen van Noord-Holland en in Friesland. In totaal zijn er in 2019 526 verschillende soorten nachtvinders waargenomen op de telpunten.

Tabel 1. Samenvattende gegevens van het nachtvindermeetnet over de periode van 2013 t/m 2019.

Jaar	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Totaal aantal getelde meetpunten	293	165	55	56	51	71	15
Totaal aantal vangnachten	2.980	1.612	1.396	1.289	1.330	1.716	714
Totaal aantal soorten	526	530	486	486	505	511	408
Totaal aantal exemplaren	75.991	50.621	38.027	33.115	32.338	49.433	20.405
Gem. aantal vlinders per meetpunt	259	307	691	591	634	696	1.360
Gem. aantal vlinders per vangnacht	26	31	27	26	24	29	29
Gem. aantal soorten per meetpunt	33	46	85	84	92	90	115
Gem. aantal vangnachten per meetpunt	10	10	25	23	26	24	48

De voorjaarsuilen hadden een erg goed jaar (tabel 2). De kleine voorjaarsuil staat voor het eerst op de eerste plek, terwijl die maar op ongeveer een kwart van het aantal routes is geteld waarop nummer 2, de huismoeder, geteld werd. Andere voorjaarsoorten, zoals de tweestreepvoorjaarsuil en de nunvlinder, staan bijna elk jaar in de top 15. In het voorjaar is het dus voornamelijk kwantiteit boven het aantal soorten. Twee andere soorten die veel zijn waargenomen zijn de gewone grasuil en de maansikkeluil, die voornamelijk in het agrarisch gebied zijn gevangen. De “misser” in de lijst is de buxusmot, die in 2018 nog op de vierde plek stond als meest waargenomen soort. In 2019 is deze naar de 24e plek gezakt.

Tabel 2. Top 20 van meest waargenomen soorten. In de kolommen staat de plek die de soort had in de rangorde van dat jaar.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
kleine voorjaarsuil	<i>Orthosia cruda</i>	1	6	12	28	26	14	7
huismoeder	<i>Noctua pronuba</i>	2	2	1	1	1	1	1
gewone worteluil	<i>Agrotis exclamationis</i>	3	1	3	2	2	3	15
zwarte-c-uil	<i>Xestia c-nigrum</i>	4	4	2	3	4	2	2
eikenprocessierups	<i>Thaumetopoea processionea</i>	5	5	30	44	17	75	82
gewone grasuil	<i>Luperina testacea</i>	6	22	57	34	29	34	24
tweestreepvoorjaarsuil	<i>Orthosia cerasi</i>	7	3	4	9	6	7	20
gewone stofuil	<i>Hoplodrina octogenaria</i>	8	7	6	7	5	4	6
zuidelijke stofuil	<i>Hoplodrina ambigua</i>	9	10	7	22	18	30	18
gamma-uil	<i>Autographa gamma</i>	10	9	24	4	3	16	5
grijze stipspanner	<i>Idaea aversata</i>	11	14	21	5	9	10	3
vierkantvlekkuil	<i>Xestia xanthographa</i>	12	20	23	15	30	35	35
maansikkeluil	<i>Agrochola lunosa</i>	13	41	76	125	129	73	127
puta-uil	<i>Agrotis puta</i>	14	16	16	8	10	5	13
nunvlinder	<i>Orthosia gothica</i>	15	17	8	16	14	9	12
graswortelvlinder	<i>Apamea monoglypha</i>	16	39	29	24	23	18	23
variabele voorjaarsuil	<i>Orthosia incerta</i>	17	13	11	20	31	17	32
volgeling	<i>Noctua comes</i>	18	18	9	14	11	12	11
groente-uil	<i>Lacanobia oleracea</i>	19	26	15	19	19	11	36
open-breedbandhuismoeder	<i>Noctua janthe</i>	20	25	19	18	12	23	9

Zeldzaamheden in 2019

Er waren in 2019 drie nieuwe soorten voor het meetnet waargenomen. Dit waren het blauw weeskind, gele granietuil en de wolfmelkpijlstaart. Hieronder worden enkele van de zeldzaamheden toegelicht.

Er zijn erg veel grijze worteluil (Agrotis cinerea) waargenomen dankzij meetpunten in de duinen in Meijendel waar de soort het zwaartepunt van de verspreiding heeft. Foto Fiona Oei.

Er waren relatief veel waarnemingen van de zuidelijke grasuil (Mythimna vitellina) verspreid door het land, voornamelijk langs de kust. Foto Jurriën van Deijk.

Het **prachtpurperuiltje** (*Eublemma purpurina*) komt pas sinds 2013 in Nederland voor. Vorig jaar werd er al één gevangen, maar dit jaar maar liefst 5! Waaronder 1 middenin een aardappelveld. Deze toename zien we ook aan de hand van losse waarnemingen verspreid door het land.
Foto familie Heyboer.

Door een telpunt in Flevoland, Holsterwold maar liefst 5 **getekende rozenspanners** (*Anticlea derivata*). Ook één rond Goedereede.
Foto Rob Rossel.

In 2019 is de eerste waarneming van een **gele granietuil** (*Polymixis flavicincta*) voor het meetnet gedaan. Dit was op de enige bekende vliegplek van de soort het Gooi. Indien als aparte soort beschouwd werd daar ook een **heidewitvleugeluil** (*Aporophyla lueneburgensis*) gevangen. Over het voorkomen van deze soort in Nederland is twijfel of dit geen andere vorm is van de **bruine witvleugeluil** (*A. lutulenta*).
Foto Paula Langemeijer.

De tweede waarneming van de **sint-janskruiduil** (*Chloantha hyperici*) voor het meetnet zat in de val in het Gooi. Foto Paula Langemeijer.

In Arnhem werd de eerste **wolfsmelkpijlstaart** (*Hyles euphorbiae*) voor het meetnet. Gevangen in Arnhem: Foto Ronald de Boer.

In 2019 is het eerste **blauw weeskind** (*Catocala fraxini*) voor het meetnet waargenomen. Hij is gezien in het Noord-Hollands-Duinreservaat waar zeer waarschijnlijk een populatie. Foto Luc Knijnsberg.

Heel veel plezier en succes aankomend jaar!

Leuke dingen gevangen? Of (determinatie)vragen? Volg ook de Facebookgroep [nachtvlindermonitoring!](#)

Jurriën van Deijk en José Kok